

ENABLE TOOLKIT –

Rezultati projekta

ENABLE –

Izboljšanje zaposljivosti
invalidnih oseb

www.enable-project.org

2019-1-BE01-KA204-050521

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kazalu

Tehnični reference	4
Izjava o omejitvi odgovornosti	4
Povzetek	5
Predgovor	5
Zahvala	5
Uvod	6
Projekt Enable Projekt	6
Vpliv Covid-19	7
1. Stališče zainteresiranih strani	8
1.1 Belgija	9
1.2 Italija	10
1.3 Romunija	10
1.4 Slovenija	11
1.5 Španija	11
2. Pregled strategije EU o invalidnosti 2030	13
2.1 ENABLE prispevkov k izpolnjevanju strategije 2020–2030	13
Dostojna kakovost življenja in samostojno	13
Enak dostop in nediskriminacija	14
2.2 Točke posebnega interesa in inovacije v strategiji 2 020-2030	14
2.3 Slabosti in predlogi za nadaljnje izboljšave strategije 2021–2030	15
3. Pristop ENABLE Co-Design	16
3.1 Ustvarjalni proces	16
3.2 Program usposabljanja Program	18
4. Program za krepitev zmogljivosti ENABLE – lokalno pilotiranje	21
4.1 Povzetek lokalnega pilotiranja v štirih projektnih državah	21
Čas/ Lokacija	21
Profil vajencev	21
Profil trenerjev	22
Težave/izzivi, s katerimi se srečujemo pri izvajanju in rešitve	23
4.2 Rezultati evalvacije – Udeleženci	24
Splošno zadovoljstvo z usposabljanjem ENABLE	24
Nova spoznanja	25
Koristnost dejavnosti	26
Najpomembnejši del usposabljanja	27
Izzivi	28

Priprave na trg dela	28
Učinki programa usposabljanja	29
Dodatne pripombe	30
4.3 Rezultati ocenjevanja –trenerjev	30
Modul Ustvarjalnost	30
Modul za opolnomočenje	31
Modul digitalnih veščin	33
5. Glasovi ENABLE	35
5.1 Belgija	35
5.2 Italija:	36
5.3 Slovenija	37
5.4 Španija	37
5.5 Romunija	38
6. Metodologija video življenjepisa	39
6.1 Zakaj video življenjepis?	39
6.2 Orodja in priprava	39
6.3 Povezava do video življenjepisov	40
6.4 Povratne informacije	40
7. Pridobljena spoznanja in priporočila	41

Tehnični reference

projekta Ime	ENABLE
Naslov projekta	večjo zaposljivost spretnosti oseb z invalidnostjo
koordinatorprojekta	atelje Indigo
projekta Trajanje	24 mesecev

Naloga	intelektualne Realizacija 4: ENABLE Toolkit
Razširjanje ravni	PU
vodilni partner	atelje Indigo
Sodelujoči Upravičenci	- FUNDACION INTRAS - BES Cooperativa Sociale - OZARA storitveno v invalidsko podjetje doo - LIGA ROMANA PENTRU SANATATE MINTALA ASOCIATIE

PU = javna

PP = omejitvami za druge udeležence programa (vključno s službami Komisije)

RE = Restricted skupini, ki jo določi konzorcij (vključno s službami Komisije)

CO = zaupno, samo za člane konzorcija (vključno s službami Komisije)

Izjava o omejitvi odgovornosti

Ta dokument odraža samo stališče avtorjev in ne stališča Evropske skupnosti. To delo se lahko opira na podatke iz zunanjih virov za člane konzorcija projekta ENABLE. Člani konzorcija ne prevzemajo odgovornosti za izgubo ali škodo, ki bi jo utrpela katera koli tretja oseba zaradi napak ali netočnosti teh podatkov. Informacije v tem dokumentu so na voljo "kot so" in ni podano nobeno jamstvo ali jamstvo, da so informacije primerne za kateri koli poseben namen. Uporabnik informacij uporablja na lastno odgovornost in niti Evropska skupnost niti kateri koli član konzorcija ENABLE ni odgovoren za kakršno koli uporabo informacij.

Povzetek

Dokument opisuje strategijo razširjanja in komuniciranja, vključno z orodji, kanali in komunikacijskimi sredstvi, ki se bodo izvajali v času trajanja projekta ENABLE. Vsebuje glavni strateški in operativni vodnik, ki ureja celotno razširjanje projektov in komunikacijske dejavnosti ENABLE. Opisuje tudi ciljne skupine in obravnavana komunikacijska orodja ter oriše ključne načrtovane akcije in dogodke. Te smernice bodo pomagale zagotoviti, da se ustrezne informacije pravočasno delijo z ustreznim občinstvom na najučinkovitejši način.

V ta namen bo ENABLE sprejel večplastno politiko komuniciranja in razširjanja, ki bo temeljila na širokem naboru sredstev, ki zagotavljajo večkanalni pristop.

Predgovor

ENABLE - Izboljšanje zaposljivosti invalidov je dvoletni projekt (2019-2021), ki ga izvaja konzorcij, ki ga koordinira Ateliers Indigo iz Belgije in z naslednjimi partnerji: BES Cooperativa Sociale (Italija), Intras (Španija), Ozara (Slovenija) in Liga Romana pentru Sanatate Mintala (Romunija). Projekt sofinancira Evropska komisija v okviru programa Erasmus+, Ključni ukrep 2 – Strateško partnerstvo za izobraževanje odraslih.

Erasmus+ je program EU na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa za obdobje 2021-2027. Izobraževanje, usposabljanje, mladina in šport so ključna področja, ki podpirajo državljane pri njihovem osebnem in poklicnem razvoju.

Za dodatne informacije obiščite: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en.

Zbirka orodij ne odraža nujno mnenja Evropske komisije,

Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje.

Več informacij o projektu najdete na naslednji spletni strani:

<https://www.enable-project.org/project>.

Zahvala

V upanju, da bi ta priročnik podprl tudi druge organizacije in deležnike, ki delujejo na področju socialne vključenosti in invalidnosti, se vsem organizacijam, ki so sodelovale in prispevale k izvedbi projekta in vsebini tega dokumenta, toplo zahvaljujemo.

Uvod

Projekt Enable Projekt

podpira povezavo popolne vključenosti invalidov (OSI) na trg dela in družbo nasploh. Projekt je ponudil nabor aktivnosti, ki so neposredno usmerjene na duševno prizadete osebe (25-40 let) z namenom:

- dvigniti njihovo zavest o situacijah napačnih informacij, ki imajo lahko negativne posledice v njihovem aktivnem življenju, pogosto vodijo v težave in/ali nezmožnost. iskati in najti službo.
- Opolnomočenje, da bi v celoti izkoristili svoje spretnosti in sposobnosti za uživanje v produktivnem življenju in morda povečali svojo socialno in ekonomsko avtonomijo, s čimer bi dobili orodja za odzivanje na nedejavnost, brezposelnost, pomanjkanje aktivne udeležbe in državljanstvo.

ENABLE temelji na predpostavki, da je vključevanje invalidov in boj proti negativnim stereotipom tesno povezano z aktivacijo članov ciljne skupine in njihovo povečano vlogo v družbi. Pravzaprav se je projekt osredotočil predvsem na to, kako v celoti izraziti prednosti osebe z motnjo v duševnem razvoju in jih uporabiti za svobodno in avtonomno življenje ter deliti pridobljene izkušnje s svojimi skupnostmi, da bi preprečili in zmanjšali predsodke.

Projekt je razdeljen na različne delovne faze:

Prva faza, ki se je začela novembra 2019, je imela za cilj analizirati trenutno stanje politik, usmerjenih v socialno-ekonomsko vključevanje invalidov, in storitev, ki so trenutno na voljo, v vsaki partnerska država. Med aktivnostmi, ki so bile izvedene v tej fazi, je bila sprožena anketa, ki ji je sledila fokusna skupina, namenjena ustreznim deležnikom in strokovnjakom s tega področja. Cilj teh aktivnosti ni bil bolje razumeti najnovejše stanje v Evropi, temveč tudi bolje prilagoditi vsebino izobraževanj družbenim, osebnim in poklicnim potrebam naše ciljne skupine. Ta faza raziskav je dokumentirana v poročilu o državi, ki ga lahko prenesete na povezavi: <https://www.enable-project.org/country-review-reports>.

V drugi in osrednji fazi je konzorcij razvil program za krepitev zmogljivosti, ki je bil nato izveden v vsaki partnerski državi za skupino mladih udeležencev, ki so lahko izkusili praktične dejavnosti in delavnice na treh glavnih modulih: ustvarjalnost, opolnomočenje in digitalne veščine. V okviru programa je konzorcij izvedel 18 delavnic po 4 ure na državo, skupaj 72 ur usposabljanja na državo. Seje so temeljile na široki paleti metod (kot so Forum teater, obrnjen pristop, osebno usmerjeno načrtovanje), ki so omogočale popolno interakcijo in oba načina komunikacije med trenerji in udeleženci. Učni načrt omenjenega programa najdete in prenesete na povezavi:

<https://www.enable-project.org/training>.

Ob koncu tečaja so udeleženci ustvarili svoj video življenjepisa, ki ga bodo delili širši publiki, da bi povečali možnosti zaposlitve. Podrobne informacije o programu za krepitev zmogljivosti in metodologiji video življenjepisa so na voljo v razdelkih 4 in 6 tega kompleta orodij.

V zadnji fazi projekta je vsak partner organiziral enega ali več distribucijskih dogodkov za promocijo rezultatov projekta. Konzorcij je zlasti izvedel tako imenovani »Job Day«, na katerem je bil projekt

predstavljen skupnosti in ustreznim deležnikom, udeleženci izobraževalnega tečaja pa so se imeli priložnost pogovarjati z izbranimi podjetji, simulirati razgovore za zaposlitev in da bi lahko prejeli koristne povratne informacije za izboljšanje njihove zaposljivosti.

Projekt se je zaključil z mednarodno izmenjavo, v kateri so sodelovali 3 mladi udeleženci projekta iz vsake partnerske države, nato pa je sledila zaključna konferenca. Ti dogodki so potekali od 23. do 25. novembra 2021.

Vpliv Covid-19

Na aktivnosti projekta je močno vplivala pandemija Covid-19, ki se je začela takoj na začetku projektne obdobja. To je pomenilo preoblikovanje dejavnosti, kar je oviralo možnost, da bi večina delavnic usposabljanja potekala iz oči v oči, kot tudi večina mednarodnih srečanj.

Predvsem zaradi pandemije je bilo usposabljanje v nekaterih partnerskih državah najprej prestavljeno in nato izvedeno večinoma na spletu. To se je praktično preneslo v premik dejavnosti, da bi se bolje prilagodili novemu načinu dela, pa tudi v potrebo po dodatni podpori ciljni skupini, da bi se lažje navadili na nov način dela. Po drugi strani pa je to bila odlična priložnost za izboljšanje digitalnih veščin udeležencev, kar je bil tudi eden od ciljev programa.

Glede na težave pri potovanjih in ranljivost naših specifičnih ciljnih skupin so morala mednarodna srečanja potekati virtualno, z izjemo začetnega srečanja ter končne izmenjave in konference, ki sta oba potekala v Bruslju. Zadnji dogodek je potekal v hibridni obliki (iz oči v oči in na spletu), saj vsi partnerji niso mogli potovati.

1. Stališče zainteresiranih strani

Ta del priročnika je namenjen povzetku glavnih ugotovitev poročil o pregledu države, ki predstavljajo 1. intelektualni rezultat projekta ENABLE¹. OZARA doo (Slovenija) je bila vodilna organizacija v okviru dela te intelektualne produkcije, ki so jo podpirali vsi partnerji. Projektni konzorcij je raziskoval glavne izzive za polno udeležbo OSI v društvu v okviru naslednjih aktivnosti:

- Namizna raziskava splošnih nacionalnih podatkov in razmer v državah projektnega konzorcija.
- Spletna anketa, ki odraža naravo zbranih podatkov v nacionalnih kontekstih.
- Intervjuji med strokovnjaki.
- Fokusne skupine kot ciljni dogodki za odraz vprašanja vključevanja in videza participativnih metod/pristopov/aktivnosti.

Splošni cilj raziskave je bil zbrati informacije o trenutnem stanju v državah konzorcija o vključevanju invalidov glede na zakonsko ozadje in/ali nacionalni okvir, ki obravnava invalide. Zbrana prizadevanja raziskovalnega dela, ki jih je opravil konzorcij, je razvidna iz naslednjih doseženih in oprijemljivih rezultatov:

- Odgovori na spletne ankete: Prejetih je

bilo 276 odgovorov od prvotno načrtovanih 250 (Belgija 30, Italija 62, Romunija 50, Slovenija 44, Španija 90)

- Nacionalne fokusne skupine

Skupaj je bilo doseženih 64 oseb od prvotno načrtovanih 50 (Belgija 10, Italija 16, Romunija 9, Slovenija 19, Španija 10)

- Odgovori na intervjuje

Skupaj je bilo doseženih 48 oseb od 50 prvotno načrtovanih (Belgija 10, Italija 11, Romunija 10, Slovenija 10, Španija 7).

Informacije so služile kot temelj za sooblikovanje programa usposabljanja, saj je v tej fazi konzorcij spodbujal analizo potreb primarne ciljne skupine (OSI), ki je zbirala prispevke za naslednja področja:

- Program krepitev zmogljivosti (potrebe OSI na podlagi trenutno stanje).

---

¹ Državna poročila najdete tukaj: <https://www.enable-project.org/country-review-reports>

- Opolnomočenje (Razvijanje orodij za polno vključevanje v lokalne in nacionalne skupnosti).
- Engagement (kampanja za ozaveščanje, katere cilj je ustvariti nasprotno naracijo o vlogi in spretnostih invalidov).
- Promocija v družbi (oblikovanje deležnikom/ozaveščanje in promocija projekta).

Zato je vredno, da tukaj predstavimo glavne ugotovitve. Na agregatni ravni in navzkrižni primerjavi med državami se med partnerskimi državami pokaže veliko podobnosti:

- Zagotovljen sistem podpore za vključevanje v primarni ali prvi trg dela ne rešuje v celoti problema vključevanja.
- Diskriminacija se še vedno dojema kot pomemben element pri vključevanju zaposlovanja na splošno.
- Spodbujanje in potrebno znanje za vključevanje sta pomemben element kadrovske baze znanja in sta katalizator med OSI in delodajalcem.
- Inovativni in sodobni pristopi pri delu z OSI so element nenehnega spreminjanja sodobnih spoznanj in govorijo v prid razvijanju ciljno usmerjenega usposabljanja (za opolnomočenje OSI, ki vodi k večji samozavesti in iskanju osebnih prednosti).
- Primeri najboljših praks kažejo, kako pomembno je najti novice za povezovanje trga dela in invalidov, iskanje rešitev, ki ustrezajo potrebam ene strani in osebnim željam ljudi, ki vstopajo na trg dela – obe strani sta enako vključeni, da najdeta skupno in sprejemljivo rešitve.
- V okviru možnosti usposabljanja sta zelo pomembna pristop, osredotočen na osebo in osebno usmerjeno oblikovanje slednjega.

Za vsako državo so spodaj predstavljena konkretna priporočila za prihodnje ukrepe.

1.1 Belgija

Osebe z invalidnostjo se še vedno soočajo z diskriminacijo na primarnem trgu dela. To je zato, ker se širša javnost, s tem pa tudi delodajalci in kadrovske službe, premalo zavedajo invalidnosti in njihovih posebnosti. Osebe z invalidnostjo so torej še vedno stigmatizirane. Namensko usposabljanje za ozaveščanje delodajalcev in zaposlenih bi lahko pomagalo pri odpravljanju predsodkov in zmanjšanju strahu pred izzivom vključitve invalidov v svoje osebje. Prav tako morajo biti delodajalci učinkoviteje obveščeni o vsi pomoči, ki jo lahko pričakujejo, če želijo zaposliti invalide; preglednejši, manj zapleten sistem bi pomagal tako njim kot njihovim potencialnim zaposlenim.

Drugič, invalidi potrebujejo več spodbude in pomoči, ko gre za izbiro lastnih življenjskih projektov; mnogi se morajo tako pogosto soočati s svojimi slabostmi, da pozabijo na svoje prednosti. Potrebujejo bolj osebno osredotočeno usposabljanje in bi morali dobiti tudi neobvezujoče priložnosti za eksperimentiranje in preizkušanje različnih poklicev. Če se osredotočijo na svoje prednosti in stvari, ki jih dejansko radi počnejo, je večja verjetnost, da bodo našli poklic, ki jim daje občutek namena in izpolnjenosti.

Zgodbe o uspehu je treba deliti v medijih; osvetliti moramo pozitivne izkušnje invalidov na trgu dela; to bi moralo spodbuditi delodajalce in invalide, da se zblížajo. Medtem ko delimo te zgodbe, moramo zagotoviti, da je dostop do informacij omogočen vsem; stvari morajo biti napisane v lahko berljivem jeziku, vsebina pa mora biti multimodalna, vključevati tudi slepe in gluhe.

1.2 Italija

Problem brezposelnosti OSI/PMD v Italiji, ki znaša okoli 80 %, je kljub napredku, doseženemu v zadnjih 20 letih, še vedno zelo pomemben. Danes jo zaostrujeta tudi dramatična gospodarska kriza in upadanje delovnih mest, ki je posledica izrednih razmer zaradi pandemije COVID-19. Zato priporočamo skupno zavezanost družbenih sil in regionalnih/nacionalnih organov odločanja, da bi se PMD/OSI kljub trenutnim razmeram vse bolj vključili na trg dela ter jih podprli, da izrazijo svoj potencial in zavestno pridobijo svojo družbeno vlogo.

Sprejeti je treba ukrepe za izpolnitev cilja uskladitve politik vključevanja delovnih mest na nacionalnem ozemlju in učinkovitejšo uporabo zakona 68/99. Številne zainteresirane strani so priporočile odpravo ali vsaj ponovno obravnavo obveznosti zaposlovanja oseb z invalidnostjo/PMD, ki jih predvideva ta zakon.

Zlasti na podlagi ugotovitev sedanje raziskave v Italiji so podana naslednja priporočila:

- podpreti mrežo teritorialnih služb in tretji sektor. Obstaja potreba po krepitvi velike dediščine, ki jo predstavljajo združenja PMD/OSI in njihove družine, ki imajo visokovredno znanje in izkušnje, ter svet zadrug, sposoben obvladovati tudi najbolj zapletene invalidnosti na področju dela. ;
- razvijati vedno večji dialog med profitnim in neprofitnim svetom, posredovati izkušnje in znanje podjetij na eni ter združenj in prostovoljnega sveta na drugi, k cilju modela gospodarske rasti bolj vključno z raznolikostjo;
- izboljšati prilagojene strategije ter tečaje usposabljanja in coachinga za osebe z invalidnostjo / invalidnostjo v razvoju v skladu s tekočo transformacijo zahtev trga dela;
- povečati prisotnost vodje invalidnosti v podjetjih, ki lahko s svojega privilegiranega položaja najbolje podpira in krepí PMD/PWD ter utrdi močnejšo povezavo med družbo in referenčnim ozemljem;
- ozaveščati podjetja o problematiki "invalidnosti in dela" s prilagojenim usposabljanjem o značilnostih, potrebah in virih PMD / invalidov; strategije za odpravo stigme in predsodkov do oseb z motnjami v duševnem razvoju ter krepitev človeških virov.

1.3 Romunija

Na podlagi ugotovitev in opisa razmer v Romuniji so predlagana naslednja priporočila za prihodnost:

- Izobraževalni sistem mora zagotavljati multidisciplinarno kompleksno evalvacijo, ki poudarja otrokove sposobnosti in otroka usmerja v najboljšo obliko in učne načrte. Tako lahko otrok pridobi spretnosti in kompetence, ki mu bodo omogočile vstop na trg dela.
- Storitve poklicne orientacije bi morale biti zagotovljene pravočasno, da se invalidni otrok nauči dela, ki ne ustreza njegovim sposobnostim in kompetencam, temveč tudi željam.
- OSI bi morali zagotoviti več storitev pred zaposlitvijo in predvsem po njej, ko vstopijo na trg dela, da se lahko ustrezno prilagodijo zahtevam delovnega mesta in socialnega delovnega okolja.
- Nevladne organizacije bi morala imeti večjo podporo države pri zagotavljanju zgoraj omenjenih storitev, saj imajo koristi od visoko usposobljenih strokovnjakov na tem področju.
- Opraviti bi bilo treba delo kazenskega pregona v zvezi z osebami z invalidnimi osebami. Uveljavljanje bi moralo biti podprto z več izobraževanja in finančne podpore za inovativne prilagoditve, ki jih morajo izvesti potencialni delodajalci.

1.4 Slovenija

Državno gledano stanje, ki ga zaznavamo z zbranimi podatki, razkriva več zanimivih vidikov. Trg dela je v primerjavi z drugimi državami po eni strani zelo tog – po drugi strani pa vse razpoložljive možnosti za podporo vključevanju OSI v svet dela ne delujejo v celoti. Slednje je lahko povezano s pomanjkanjem znanja in splošne motivacije delodajalcev. Če ga izrazite na najpreprostejši način, "to vzame preveč časa, preveč stvari je treba premisliti itd." razkriva, da so podporne storitve za invalide, ki povezujejo obe strani, ključnega pomena. Prav tako invalidom na splošno koristi pristop, ki je bolj osredotočen na osebo, saj v nekaterih primerih birokratski in zapleteni postopki predstavljajo veliko tveganje pri zmanjševanju motivacije tudi na strani invalidov. Več zagona bi bilo potrebno tudi pri krepitvi razumevanja, kako bi lahko pristopi, ki so bolj osebno usmerjeni, in mrežna skupnost omogočili ali olajšali proces tudi pri vključevanju invalidov v obstoječe delovne operacije, tudi premik v dojetanju, kaj oseba lahko ali ne. Število brezposelnih OSI je žal še vedno relativno visoko. Z vidika družbenih izzivov in zadnjih sprememb, povezanih z zdravstvenimi/pandemičnimi razmerami v Evropi, grožnja izgube delovnih mest in zmanjšane vključenosti predstavljata še večji izziv in negotovo perspektivo za prihodnost. Prav ta trenutek, ko je ključnega pomena samoreprezentacija, pozitivna samopodoba in po drugi strani jemanje dojetanja s strani delodajalcev, da ne izgubimo osredotočenosti na prihodnost in tako preprečimo nadaljnje poglobljanje diskriminacije nasploh.

1.5 Španija

Stopnja zaposlenosti oseb z invalidnimi osebami je zelo nizka, predvsem zaradi predsodkov in pomanjkanja znanja podjetij do invalidov in predvsem oseb z duševnimi motnjami.

Stanje se poslabšuje zaradi krize COVID-19. V Španiji se večina invalidov uporablja za zaposlitev v zaščitениh zaposlitvenih centrih, ki so zdaj zaradi karantene prisiljeni odpustiti zaposlene.

Glavno priporočilo je delo na različnih ravneh za izboljšanje delovne vključenosti invalidov:

- Ponudniki storitev: treba je vzpostaviti pristop, osredotočen na osebo, ki bo podpiral odločanje in avtonomijo uporabnikov, z vključitvijo novih inovativnih pristopov in metodologij.
- Posameznik: podpiranje pri iskanju in definiranju lastnega projektnega življenja, prilagajanje usposabljanja in zagotavljanje potrebnih virov za dostop do zaposlitve (usposabljanje, usmerjanje, podpora); ter jim zagotoviti potrebno čustveno usposabljanje za obvladovanje stresa, frustracije in jih opolnomočiti z uporabo različnih inovativnih metodologij.
- Poslovanje: ozaveščanje in prepoznavnost podjetij na običajnem trgu za odpravo stereotipov, povezanih z osebami z invalidnostjo. Poleg tega, da bodo zaščitena podjetja za zaposlovanje konkurenčna in produktivna na trgu.
- Populacija: razširjanje in prepoznavnost sposobnosti invalidov za odpravo stereotipov in družbene stigme, zlasti za ljudi s težavami v duševnem zdravju.
- Javnozdravstvena mreža: koordinacija in skupno delo s strokovnjaki in programi zdravljenja.

2. Pregled strategije EU o invalidnosti 2030

As kot del procesa oblikovanja ciljev projekta, se je konzorcij skliceval na Evropsko invalidsko strategijo za obdobje 2014–2020. Po ponovni razpravi o ciljih in metodologiji projekta se je konzorcij odločil, da se bo bolj osredotočil na Evropsko invalidsko strategijo za obdobje 2020–2030, tj. " *Unija enakosti, Strategija za pravice invalidov 2021-30*"², dokument za katerega vsak partner je podal oceno.

To poglavje dokumenta je zato namenjeno povzetku glavnih ugotovitev in mnenj konzorcija v zvezi z evropsko strategijo o invalidnosti in zlasti:

2.1 ENABLE prispevkov k izpolnjevanju strategije 2020–2030

Cilji projekta ENABLE so vključevali niz dejavnosti, ki neposredno ciljajo na invalide; eno o ozaveščanju o stanju dezinformacij na splošno (stigma, predsodki, ne vključenost na različna področja, predvsem s poudarkom na prvem vključevanju na trg dela) in drugo o opolnomočenju za polno udeležbo v družbi, krepitvi trga dela na ozaveščenosti in izkoriščanju osebnih veščin in sposobnosti (z namenom povečanja družbene in gospodarske aktivnosti). ENABLE je sam po sebi program, ki vključuje invalide z namenom spodbujanja njihove integracije v družbo. Udeleženci so bili vključeni v večino aktivnosti, ki so se izvajale v času trajanja projekta, ne le kot udeleženci v aktivnostih, temveč so tudi aktivno prispevali k organizaciji, izvedbi in ustvarjanju rezultatov. To je nujen korak, da se invalidom omogoči, da aktivno sodelujejo v skupini in da so odločevalci.

Logika rezultatov projekta ENABLE se ujema z več elementi prenovljene strategije EU, in sicer:

Dostojna kakovost življenja in samostojno

življenje. , in okrepljena socialna ekonomija sta nepogrešljiva za dostojno življenje vseh invalidov. V okviru programa IO2 Capacity building in orodij za samopromocijo IO3 so udeleženci projekta izkoristili aktivnosti, ki gradijo na samopopolnjevanju, dodatnem dostopu do kakovostnih možnosti neformalnega/izobraževanja odraslih, ki pokrivajo področje, ki je najpomembnejše tudi za samostojno življenje (orientacija na sodobnem področju IKT, raziskovanje možnosti za iskanje zaposlitve, samozastopanje, tehnične in druge pomembne veščine...). Aktivnosti, ki so bile razvite v okviru projekta ENABLE, so izjemne, saj predstavljajo način podpore članom ciljne skupine za dvig njihove samozavesti, pa tudi njihovega znanja za boljše vključevanje v družbeno okolju kot tudi v delovnem okolju.

Ti rezultati temeljijo tudi na zamisli nadgradnje digitalne vključenosti/digitalnih veščin s ponudbo ciljno usmerjenih izobraževalnih možnosti, prilagojenih potrebam invalidov, ki so bile ugotovljene tudi v IO1. Komisija se zavezuje, da bo združila moči z Evropsko mrežo javnih služb za zaposlovanje, da bi razvila vzajemno učenje, da bi osvetlila spretnosti, potrebne na trgu dela za zaposlene in ranljive skupine, ter za zapolnitev vrzeli v spretnostih, zlasti vrzeli v digitalnih veščinah, pogosto v sodelovanje s socialnimi podjetji za vključevanje na trg dela. Med našim usposabljanjem ENABLE je bil velik poudarek na pridobivanju ali izboljšanju digitalnih veščin, ki segajo od bolj neposredno povezanih dejavnosti, kot so pisanje življenjepisov ali e-pošte, vse do uporabe platform družbenih medijev, da ostanete povezani z svetu, zaznamujte sebe in poiščite zanimive življenjske ali poklicne priložnosti. Naše enote za digitalno usposabljanje, pa tudi video življenjepisi, lahko dopolnjujejo prizadevanja Komisije za zapolnitev digitalnih vrzeli.

Enak dostop in nediskriminacija

Pravice invalidov do enakopravne udeležbe na vseh stopnjah in oblikah izobraževanja se loteva tudi projekt. Program krepitve zmogljivosti je zasnovan na vseobsegajoči ravni na področju izobraževanja odraslih, saj je bila na tem področju že ugotovljena potreba po prilagojenem in praktičnem izobraževanju (medtem ko je večinoma pokrito formalno izobraževanje, dejavnosti neformalnega izobraževanja za ciljno skupine manjkajo ali pa primanjkuje programov na področju izobraževanja odraslih (pregled IO1).bogatita

Raznolikost in vključenost kot takain krepita organizacije v skladu z novo strategijo. Medtem ko bo Komisija vključila v svojo prenovljeno strategijo človeških virov (HR) ukrepi za spodbujanje zaposlovanja, učinkovitega zaposlovanja in poklicne perspektive osebja s posebnimi potrebami, rezultati in dejavnosti projekta lahko pomagajo premagati kakršno koli stigmo ali napačno prepričanje o sposobnosti invalidov za opravljanje dela v različnih okoljih. Delovni dnevi in ozaveščanje kampanje neposredno govorijo o izpolnitvi nekaterih delov te nove strategije

2.2 Točke posebnega interesa in inovacije v strategiji 2 020-2030

Projekt ENABLE se zelo dobro ujema v splošni okvir strategije EU, saj je namenjen odraslim invalidom in posveča posebno pozornost osebam z motnjami v duševnem razvoju in njihovi prihodnosti po smrti skrbnika. V zvezi s tem moramo poudariti, da je ciljna skupina našega projekta skupina oseb z motnjami v duševnem razvoju in težavami v duševnem zdravju, partnerji pa so izpostavili izjemen pristop strategije EU za invalidnost 2020-2030, saj je prvič v v uradnem dokumentu je omenjena posebna pozornost, ki jo je treba nameniti osebam z motnjami v duševnem razvoju.

Poleg predhodno obravnavanih tem so Partnerji poudarili inovacijsko vrednost nekaterih vodilnih pobud, opisanih v strategiji.

Cilj projekta ENABLE (kot tudi cilj vsakodnevnega dela vseh vključenih partnerjev) je zagotoviti, da imajo invalidi boljši dostop do primarnega trga zaposlovanja. Na ravni EU partnerji zato pozdravljajo vodilno dejavnost, ki jo je Komisija predvidela za leto 2022, konzorcij pa z velikim pričakovanjem čaka na predstavitev paketa za izboljšanje rezultatov invalidov na trgu dela, saj menimo, da je naše ciljno občinstvo še vedno močno prizadeti zaradi diskriminacije in niso niti približno tako vključeni na trg dela, kot bi želeli, da bi bili.

Partnerji so prav tako cenili namen Komisije, da sprejme virov, **prenovljeno strategijo človeških** ki bo vključevala ukrepe za spodbujanje raznolikosti in vključevanja invalidov, pri čemer je EPSO povabljen, da ta prizadevanja dopolni v sodelovanju z drugimi institucijami EU, ki zaposlujejo.

Razdelek »Vodenje z zgledom« je bil zato obravnavan kot posebej inovativen, saj so strategije, ki jih je pripravila Komisija, za večino držav članic EU velikokrat ostale le v papirnatih dokumentih, veliko stvari, ki so določene v dokumentih, pa niso bile uveljavljene. Dejstvo, da bo Komisija sprejela **prenovljeno kadrovske strategijo**, ki bo vključevala ukrepe za spodbujanje raznolikosti in vključevanja invalidov, bo zagotovilo **stalno odstranjevanje in preprečevanje ovir** strani vseh služb za osebje in invalide (npr. dostopna oprema IKT in orodja za spletna srečanja) in vabi EPSO, naj ta prizadevanja dopolni v sodelovanju z drugimi institucijami EU za zaposlovanje, je način »pogovora« in poda primer, kako lahko vsaka država članica EU strategijo izvaja na državni ravni.

2.3 Slabosti in predlogi za nadaljnje izboljšave strategije 2021–2030

Na splošno so bili vsi partnerji zadovoljni z ambicijami prenovljene strategije.

Vendar pa so partnerji poudarili, da je v širši javnosti, natančneje med potencialnimi delodajalci, premalo ozaveščenosti o invalidnosti. Cilj ENABLE je povečati ozaveščenost o potrebi, da so potencialni delodajalci in njihovi kadrovske oddelki bolje obveščeni o logističnih, pravnih in psiholoških posledicah dela z invalidnimi osebami. Čeprav pozdravljamo notranja prizadevanja EU za zmanjšanje diskriminacije invalidov pri njihovih postopkih zaposlovanja, bi bili veseli, če bi bilo več pobud namenjenih delodajalcem s trga dela.

Zanimivo bo tudi pozorno spremljati in spremljati na nacionalni ravni, kako se bo predlagano zagotavljalo dobro spremljanje in poročanje izvajalo, saj bo Komisija za leto 2023 razvila nove kazalnike invalidnosti. Upajmo, da bodo ukrepi in projekti, kot je ENABLE, prispevali k splošnemu zavedanju, da nekateri elementi (tudi statistično spremljanje) vključujejo OSI kot ciljna skupina izven institucionalnega varstva – upajmo, da bo večji poudarek na kakovosti in novih oblikah zaposlitvenih možnosti (tudi socialna ekonomija).

Partnerji bi Komisijo tudi pozvali, naj obravnava invalide ne le kot „tarčo“, temveč poudari potrebo po okrepitevi strukturiranih dialogov z invalidnimi osebami in njihovimi predstavnimi organizacijami, da se zagotovi njihova zastopnost v ustreznih političnih procesih in njihovo posvetovanje o ustreznih predlogih Komisije.

3. Pristop ENABLE Co-Design

3.1 Ustvarjalni proces

Ustvarjanje programa usposabljanja Enable je bil proces sodelovanja, v katerem so sodelovali Intras, BES, OZARA in Ateliers Indigo. Liga Romana pentru Santate Mintala je dala povratne informacije o končnem izdelku. Program je bilo treba ponovno premisliti in ga prilagoditi mobilnostnim in sanitarnim omejitvam, ki so jih povzročile krize COVID.

Ustvarjanje programa usposabljanja ENABLE je bilo načrtovano za sodelovanje v skupnem ustvarjalnem srečanju z vsemi partnerji. Zaradi pandemije je bilo te seje nemogoče organizirati iz oči v oči, zato je morala projektna skupina ponovno premisliti postopek izdelave in oblikovanja tečaja z organizacijo več spletnih srečanj in vzpostavitev strukturiranega delovnega načrta, v katerem so sodelovali vsi partnerji.

Prvič, koordinator za rezultate (Fundación INTRAS) je ustvaril dokument kot osnovo za razpravo o oblikovanju kurikuluma med spletnimi srečanji. Ta dokument je imel naslednje dele, o katerih so partnerji razpravljali:

1. Opis usposabljanja: cilji, metodologije, cilji, trajanje.
2. Struktura in vsebina kurikuluma. Porazdelitev odgovornosti.
3. Delovni načrt in časovna razporeditev
4. Predloga modulov in vadbenih enot.

Na podlagi dokumenta kot izhodišča za razpravo se je partnerska organizacija dogovorila o strukturi, vsebini in razporeditvi nalog za izdelavo učnega načrta.

Opredelitev vsebine in izdelava usposabljanja je bil skupen proces s sodelovanjem vseh partnerjev, v katerem je vsak razvil vsaj 1 učno enoto (ali sejo) vsakega modula. Razporeditev nalog je upoštevala naslednja merila:

- uravnoteženost delovne obremenitve med partnerji;
- sodelovanje vsakega partnerja;
- strokovno znanje vsake organizacije

. Oblikovanje vsakega od modulov je vodil en partner s posebnim strokovnim znanjem na temo modula, medtem ko so ostali partnerji razvili eno ali več učnih enot vsakega modula.

Vodje modulov so prevzeli naslednje odgovornosti:

- Izdelava osnutka seznama vsebin (učnih enot) modula, o katerem bodo razpravljali na drugem transnacionalnem srečanju,
- koordinacijo porazdelitve enot, ki naj bi jih razvil vsak partner.
- Nadzor nad ustvarjanjem enote,
- sestavljanje enot modul

- Usklajevanje medsebojnega pregleda modula
- Pisanje končne različice modula usposabljanja.

Spodnje tabele prikazujejo definicijo modulov in razporeditev nalog za njihovo izdelavo:

MODUL 1 – USTVARJALNOST (6 sej ali učnih enot)	
CILJ	Spodbujati razvoj inovativnih idej in samoiniciativnosti udeležencev.
OPIS	Ustvarjalne delavnice in oblikovanje izdelkov (nakit, okrasni okraski, osnovni oblačilni elementi itd.) s pojmom upcyclinga, ki gradi na sposobnosti ustvarjalnosti, brez potrebe po velikih finančnih vlaganjih za proizvodnjo in nadgradnjo tudi elementov krožnega gospodarstva kot recikliranje.
VODILNI	ateljaji Indigo

MODUL 2 – OPOLNOMOČENJE (6 sej ali vadbenih enot)	
CILJ	Izboljšati samozavest in samozavest udeležencev za aktivno življenje.
OPIS	Omogočanje in opolnomočenje pri ustvarjanju novih življenjskih zgodb, odkrivanju osebnih moči in sposobnosti za aktivno življenje, predstavljanju samega sebe in premagovanju osebnih ovir do aktivnega življenja ter krejitvi osebnih zmogljivosti za aktivno vključevanje v vsakodnevne aktivnosti.
VODILNI	INTRAS

MODUL 3 – DIGITALNE VEŠTINE (6 sej ali vadbenih enot)	
CILJ	Povečati možnosti za aktivno življenje udeležencev v digitalni dobi
OPIS	Digitalno nadgrajevanje in priložnosti pri uporabi družbenih medijev in učne platforme (priložnosti družbenih medijev za osebno blagovno znamko in kreativno uporabo osebnih »digitalni« profili za javno predstavitev, priložnosti in grožnje pri uporabi družbenih medijev, ki ustvarjajo poti do bolj kreativne uporabe družbenih medijev).
VODILNE	BES

3.2 Program usposabljanja Program

usposabljanja ENABLE temelji na podatkih, zbranih v predhodnih raziskavah o sodobnih in inovativnih pristopih pri delu z ranljivimi družbenimi skupinami.

Cilj usposabljanja je prispevati k spodbujanju brezposelnih in neaktivnih invalidov za aktivno vlogo v družbi ter ozaveščanju o njihovih potencialih in vrednostih v današnji družbi in na trgu dela ter jih pripraviti na samopromocijo.

Tečaj usposabljanja ENABLE se osredotoča na tri cilje projekta:

- **krepitev njihove ustvarjalnosti:** omogočiti udeležencem razmišljati »izven okvirjev« in razviti nove inovativne ideje, s tem v mislih se krepí gospodarska samoiniciativnost in pomaga pri raziskovanju možnosti za vstop v svet dela.
- **Spodbujanje njihovega osebnega opolnomočenja:** povečati samozavest in samozavest udeležencev.
- **Izboljšanje njihovih digitalnih veščin:** povečati možnosti za aktivno življenje in dostop do zaposlitve

. Struktura tečaja usposabljanja je razdeljena na tri module, ki se osredotočajo na enega od treh ciljev. Vsak modul šteje 6 enot po 4 ure usposabljanja, kar predstavlja skupno 72 ur tečaja.

Vsebina vsakega modula je naslednja:

MODUL	Enote	Avtorji
KREATIVNOST - Vodja: Indigo	Divergentno razmišljanje 1: Uvod v divergentno razmišljanje	INDIGO
	Divergentno razmišljanje 2: madeži kave in srečne nesreče	OZARA
	Divergentno razmišljanje 3: nekaj bolj ustvarjalnih vaj, da se prepustite	INTRAS
	Eksperimentiranje: Izmislil svoje lastno orodje za risanje	INDIGO
	Ustvarjanje: Ustvarjam umetnost z mojim novo oblikovanim orodjem	INDIGO
	Galerija hoja: predstavi svoja dela in svoje ideje	OZARA
EMPOWERMENT - Leader Fundación INTRAS	Samopodoba in samoocenjevanje prednosti.	INTRAS
	Odpornost in sprejemanje napak in napak	OZARA
	Obvladovanje stresa Samoodločba: kako spremeniti lastno zgodbo	INTRAS Postavljanje

	ciljev	OZARA
	Motivacija in ukrepanje	INTRAS
ITC - Leader BES	Socialni mediji	BES
	Osebnaznamka	blagovnaOZARA
	Spletne prijave za zaposlitev	BES
	Video kurikul	INDIGO
	Usposabljanje na razgovorih za zaposlitev	BES

4. Program za krepitev zmogljivosti ENABLE – lokalno pilotiranje

V tem razdelku so zbrani rezultati izvajanja pilotnega tečaja usposabljanja ENABLE v Belgiji, Italiji, Sloveniji, Španiji in Romuniji

4.1 Povzetek lokalnega pilotiranja v štirih projektnih državah

Čas/Lokacija

- Belgija: Pilot je potekal med februarjem in majem 2021 v prostorih Ateliers Indigo. Zaradi vedno spreminjajočih se pravil in omejitev COVID-a so nekateri tečaji potekali z vsemi 15 udeleženci hkrati, nekateri pa za največ 7-8 udeležencev.
- Italija: Pilotni program je bil izveden med decembrom 2020 in marcem 2021 ob 9-13 (skupina A) in 14-18 (skupina B).
- Slovenija: Pilotiranje je potekalo med oktobrom 2020 in aprilom 2021 v prostorih OZARA doo
- Španija: Pilotni tečaj se je zaradi sanitarnih omejitev COVID-19 začel pozneje, kot je bilo načrtovano. Izveden je bil na INTRAS prostorih od februarja do sredine junija 2021.
- Romunija: Poskusno je bila izvedena med oktobrom 2020 in aprilom 2021 v prostorih Siret, Suceava, Romunija

Profil vajencev

profili pripravnikov so predstavili nekatere razlike med državami partnericami:

- Belgija: 12-15 udeležencev, 8 moških in 7 žensk. Starostni razpon: 21 in 49 let. Večina jih nima predhodnih delovnih izkušenj, saj so šolo opustili pred kratkim ali pa so se vse življenje ukvarjali z umetnostjo. Vsi sodijo v ranljivo ciljno skupino OSI, ki imajo na splošno manj možnosti za zaposlitev. Vsi tečajniki so redni udeleženci našega Ateljeja in se zato že poznajo med seboj in s sodelavci.

Večina jih ni imela predhodnih delovnih izkušenj, saj so šolo zapustili pred kratkim ali pa so vse življenje delali v umetniških delavnicah. Večina udeležencev je obiskovala šole s posebnimi potrebami in zato doživela zgodnjo izključitev s primarnega trga dela. Drugi so imeli kratke izkušnje v zaščiteneh delavnicah, vendar so bili videti precej razočarani, saj so se zaradi teh del počutili premalo izziva.

- Italija: V prvi skupini (A) je bilo udeležencev 9 udeležencev, 5 moških in 4 ženske. V drugi skupini (B) je bilo udeležencev 6, 3 ženske in 3 moški. Udeleženci spadajo v

ranljivo ciljno skupino oseb z motnjami v duševnem razvoju (spekter avtizma in Downovega sindroma), ki imajo na splošno manj možnosti za zaposlitev. Starostni razpon udeležencev je bil od 21 do 40 let, z najmanj pridobljenim nižjim sekundarnim poklicnim usposabljanjem (običajno 2-letni programi ali manj) ali rednim poklicnim usposabljanjem. Pilot je bil izveden med decembrom 2020 in marcem 2021 ob 9-13 (skupina A) in 14-18 (skupina B).

- Slovenija: od 6 – 8 udeležencev, 2 moških in 4-6 žensk; Starostni razpon: 26 in 46 let. Štejejo se udeleženci z najmanj pridobljenim nižjim sekundarnim poklicnim usposabljanjem (običajno 2-letni programi ali manj) ali rednim poklicnim usposabljanjem (3 – 5-letni programi), nekateri med njimi že imajo delovne izkušnje.
- Španija: Udeležba se je od seje do seje razlikovala, od 6 do 4 udeležence, 2 ženski in 2-4 moški. Starostni razpon 25-36 let. Nekateri španski pripravniki imajo naziv osnovnošolskega poklicnega usposabljanja, drugi so v času izvajanja projekta obiskovali program poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Vsi so uporabniki storitev INTRAS in imajo težave z duševnim zdravjem.
- Romunija: Udeleženci modulov pilotnega usposabljanja so bili različni od 10 do 12 udeležencev, 4 moški in 6-8 žensk. Udeleženci sodijo v ranljivo ciljno skupino oseb z motnjami v duševnem razvoju, ki je med ranljivo skupino invalidov z vidika izobraževanja in zaposlitve najbolj prikrajšana skupina. Starostni razpon udeležencev je bil od 26 do 46 let, z nizko stopnjo izobrazbe, nekateri že imajo predhodne delovne izkušnje.

Profil trenerjev

- Belgija: Ekipo trenerjev je sestavljala oseba z izobrazbo iz izobraževalnih ved in specializacijo za posebne potrebe ter dva umetnika z magisterijem umetnosti in licenco za poučevanje. Podpiralo jih je več domačega učiteljskega osebja, pa tudi administrativne osebe.
- Italija: Pilot je potekal s strani 6 strokovnih mentorjev z dodatno podporo drugega strokovnega osebja in pisarne za vodenje projektov za nemoten potek vseh aktivnosti, načrtovanih v IO2 Capacity building. Trenersko ekipo so sestavljali delavci specialisti, sodelavci, ki pokrivajo strokovna izhodišča od psihologa, likovnega terapevta, trenerja, spletnega ustvarjalca in specialista za socialne medije ter vsi z dolgoletnimi izkušnjami pri delu z ranljivimi ciljnim skupinami.
- Slovenija: Pilot je bil izveden s strani 3 strokovnih mentorjev z dodatno podporo drugega strokovnega osebja in pisarne za vodenje projektov za nemoten potek vseh aktivnosti, načrtovanih v IO2 Capacity building. Trenersko ekipo so sestavljali strokovnjaki, sodelavci, strokovnjaki s področja psihologov, strokovnjakov za družbene dejavnosti, mentorji ustvarjalnih delavnic in vsi z dolgoletnimi izkušnjami pri delu z ranljivimi ciljnim skupinami.

- Španija: za usposabljanje sta bili zadolženi dve osebi, ena z akademskim nazivom socialna vzgoja in druga strokovnjakinja za likovno terapijo z osebami s težavami v duševnem zdravju.
- Romunija: Pilot je bil izveden s strani 2 strokovnih trenerjev z dodatno podporo drugih 2 strokovnih osebja za nemoten potek vseh aktivnosti, načrtovanih v izgradnji zmogljivosti IO2. Trenersko ekipo sta sestavljala dva psihologa, 1 socialna delavka, 2 ustvarjalni delavki, vsi imajo dolgoletne izkušnje z delom z ranljivo ciljno skupino oseb z motnjami v duševnem razvoju.

Težave/izzivi, s katerimi se srečujemo pri izvajanju in rešitve

Glavni izziv pri pilotiranju programa usposabljanja je bil povezan s pandemičnimi omejitvami javnih zbiranj, ki jih je za obdobje pilotnega postopka določila vlada vsake države. Zato se je v nekaterih primerih faza pilotiranja začela pozneje; prav tako smo morali zaradi trajno nepredvidljive pravne situacije nenehno izkoriščati priložnosti, da se iztisnemo v lekcijo. V nekaterih primerih je bilo treba delavnice izvajati v manjših skupinah, nekatere lekcije pa nekoliko krajše, saj se je ciljna publika v teh splošno stresnih časih morala prilagoditi za koncentracijo. V mnogih primerih so morali partnerji spremeniti vsebino usposabljanja, da bi ga lahko izvajali na spletu. Nekaterim udeležencem je bilo težko biti osredotočeni 4 ure zapored pred računalnikom, nekateri pa so predstavili težave s pozornostjo.

Za premagovanje teh težav je bilo potrebnih nekaj prilagoditev

- Manj udeležencev
- Spletne seje
- Prilagoditve dejavnosti, ki so zahtevale izmenjavo materialov in fizični stik.

Modul 1, ki je bil posvečen ustvarjalnosti in divergentnemu razmišljanju, je kot umetniška delavnica na splošno veljal za enostaven začetek programa, vendar so nekateri partnerji poudarili, da nekateri pred kratkim prispeli mladi resnično potrebujejo več navodil za začetek. Indigo je poudaril, da so enake lekcije našim izkušenejšim umetnikom, ki so se navadno zataknil v svojih starih navadah ali so bili nekoliko trmasti pri soočanju s predlogi, pomagali, da so se opustili in se potopili v nove prakse. Trenerji iz Romunije so povedali, da so se udeleženci počutili prepričani o lastnem ustvarjalnem potencialu. V BES-u so trenerji poudarili, da so udeleženci spoznali, kako so se z zelo preprostimi, a ustvarjalnimi stvarmi lahko izrazili na veliko širši način, kot so mislili prej.

Na splošno so vsi trenerji opazili veliko sposobnost udeležencev, da se prilagajajo zahtevam naših trenerjev in se izražajo pri izbiri materialov pri ustvarjanju svojih del. V vseh državah partnericah je trenerjem in udeležencem uspelo ustvariti odlično vzdušje z veliko interakcijo med vrstniki.

Modul 2 o opolnomočenju je bil na splošno cenjen, vendar se je v nekaterih primerih izkazal za precejšen izziv: pripravnikom ni bilo vedno lahko razmišljati o sebi z drugimi prisotnimi.

Izkušnja pa nam je vsem pomagala, da smo izvedeli več drug o drugem in pripomogla k ustvarjanju močnejše vezi v skupini. Kariera kot pojem se zdi našim udeležencem precej abstraktna, prav tako pa tudi govor o njihovih ambicijah. Da bi jim bil ta modul smiseln, smo ga morali nekoliko drugače uokviriti (npr.: kaj želite doseči kot umetnik in kako boste do tega prišli?). Nekateri udeleženci so potrebovali dodatno podporo. Interakcija z drugimi udeleženci je bila težka, če ne celo nemogoča brez pomoči.

V okviru 3. modula, s poudarkom na digitalnih spretnostih, smo ugotovili, da so naši udeleženci veliko bolj prisotni na družbenih medijih, kot smo vedeli, medtem ko se je izkazalo, da so drugi veliko manj tehnološko podkovani, kot smo pričakovali. Bolj delovno usmerjen del modula je bilo udeležencem težje razložiti. V nekaterih primerih je bilo to zato, ker že delajo (na primer kot umetniki), v drugih primerih, ker niso bili vajeni razmišljati o delu in lastnih zmožnostih. Atelier Indigo, ki je že imel nekaj delujočih umetnikov, je usposabljanje, ki ga ponuja ta modul, uporabil kot navdih za bolj umetnikov usmerjen modul iskanja zaposlitve, v katerem se morajo naši umetniki naučiti opisati svoje delo, ga lepo predstaviti in pokazati drugim ljudem.

Modul Digital Skills nasploh je bil za nekatere izmed njih najtežji, ker je bil bolj teoretičen in manj interaktiven ter ker se je izkazalo, da je težko ves čas osredotočiti se pred računalnikom.

4.2 Rezultati evalvacije – Udeleženci

Splošno zadovoljstvo z usposabljanjem ENABLE

Na splošno so bili udeleženci zelo zadovoljni z izkušnjo ENABLE; pridobili so nekaj novih veščin, pridobili nekaj samozavesti in dobili bolj profesionalen splošni pristop. Ponosni so na svoje dosežke in tako bi tudi morali biti.

Super je bilo videti tako pozitivne povratne informacije in upravičenci OZARA so na primer izjavili, da se jim zdi, da odkrivajo nove možnosti in nove ideje, povečali so svojo sposobnost izražanja osebnih misli in pripovedovanja svojih osebnih zgodb na pozitiven način, imeli so priložnost zastavili osebne cilje in raziskali svoje želje za prihodnost, se naučili obvladovanja stresa itd...

Udeleženci iz OZARA niso posebej izpostavljali nobenega dela treninga, ko pa je v pogovoru končna evalvacija poudarila nekatere teme. Vse je bilo zanimivo in polno novih znanj. Največji odziv je bil pri prvih korakih pri ustvarjanju videov, kjer je bilo navdušenje udeležencev očitno. Zelo koristno je bilo, da so udeleženci že zaključili z dvema prejšnjima moduloma in se počutili bolj samozavestno, medtem ko bi se verjetno izkazalo za bolj zahtevno, če bi bil to prvi modul.

BES je poudaril, da se pripravniki počutijo bolj pripravljeni na trg dela in bolj motivirani za iskanje zaposlitve. Bolj so se zavedali svojih veščin in osebnih sposobnosti ter spoznali različne načine, kako jih lahko profesionalno uporabijo. To je bil inovativen dogodek, na katerem so začutili, da se lahko resnično izrazijo, pridobijo več samozavesti in spoznajo druge ljudi s podobno zgodbo.

Trenerji iz RLMH so opazili, da so bili njihovi upravičenci precej previdni pri ocenjevanju njihovega izboljšanja in dokončno je eden od vzrokov tudi ta, da imajo pripadniki te ranljive skupine precej nizko samopodobo. Poleg tega so prejeli tudi pozitivne povratne informacije,

večina udeležencev je bila vesela, da jim je bila ponujena možnost pridobivanja novih znanj in veščin ter odkrili, da lahko naredijo več in razširijo svoje meje v svojih zmožnostih izražanja osebnih misli in pripovedovanja. osebno zgodbo na pozitiven način, postaviti osebne cilje in obvladovati stres.

Udeleženci so bili na splošno zelo zadovoljni s programom usposabljanja ENABLE, medij njihovega splošnega zadovoljstva v vseh partnerskih državah je 8,5 od 10.

Glede na povratne informacije udeležencev usposabljanja lahko sklepamo, da se je program krepitev zmogljivosti ENABLE izkazal za jim koristi na več načinov.

Nova spoznanja

78,8 % udeležencev, ki so se jih veliko naučili (26 udeležencev od skupno 31), so

udeleženci delili tudi številne vpogleda v svojo evalvacijo. Zbrane so bile naslednje povratne informacije:

- OZARA (Slovenija)

Ponosna sem nase, da sem sodelovala v tem pilotnem projektu...

Naučila sem se veliko o varnosti interneta, praktični uporabi, uporabi različnih aplikacij, tehničnem delu uporabe in uporabi za socialne stike...

Naučil sem se nekaj novega; to je bil nov izziv...

Vedno se je dobro naučiti česa novega...

- INDIGO: (Belgija)

V Modulu 1 sem se naučil nekaj novih tehnik; pomagalo mi je dobiti nov pristop k risanju.

Modul ustvarjalnosti mi je bil zelo koristen.

Ponosen sem nase, da sem sodeloval pri tem pilotu...

Veliko sem se naučil tudi o drugih udeležencih; zaradi tega sem se počutil bolje o sebi.

Lekcije o IKT so bile zanimive in smešne.

- LIGA ROMANA (Romunija)

Sodelovanje v tem pilotu bilo tako všeč,

mi jenučil sem se novih stvari in všeč mi je.

Naučil sem se marsikaj o internetu in kako ga uporabljati, uporabi različnih aplikacij in pozornosti varnosti.

Vedno je dobro biti z drugimi ljudmi, kot si ti, in novimi trenerji

- BES (Italija)

Tečaj je bil zame zelo pomemben in zelo sem vesel, da sem del tega.

To je bil res zanimiv tečaj.

To potovanje s prijatelji je bilo res lepo, spoznal sem nove lepe ljudi in z veseljem sodelujem.

Upam, da bom lahko dobro izkoristil to, kar sem se naučil na tem tečaju.

Zelo mi je bilo všeč.

Vsem učiteljem se zahvaljujem za lepo opravljeno delo.

- INTRAS (Španija)

Zelo sem užival v modulu kreativnosti, sproščujoče je bilo.

Naučil sem se nekaj nasvetov za obvladovanje stresnih situacij in tudi kako uporabljati računalnike in Facebook.

Da, naučim se novih stvari, kot je uporaba interneta in kako se sprostiti in slikati....

Koristnost dejavnosti

Večina udeležencev je v večini (29 od 33) izjavila, da se jim zdijo aktivnosti zelo uporabne, le en udeleženec ni menil, da so bile aktivnosti na splošno koristne.

Udeleženci so delili tudi številne vpogleda v svoje vrednotenje:

spoznala sem ustvarjalnost in smiselne pogovore...

Koristno je bilo za boljšo vključevanje v družbo, trg dela in lažje delovanje v različnih življenjskih situacijah, za občutek povezanosti...

Všeč mi je bila uporaba osebnih računalnikov...

Mislím, da bo iskanje zaposlitve zdaj lažje...

Da bom lahko pridobil nova specifična znanja; ...ker sem se naučil nekaj uporabnega/dragocenega, novega...

Želim se resnoumetnostjo

ukvarjati zKončno bolje razumem, kaj počnem v Indigu.

Naučil sem se veliko o sebi.

Veselim se izdelave video življenjepisa, da pokažem, kaj delam.

Da, mislim, da so vse dejavnosti lahko koristne za moje življenje: uporaba interneta, sproščanje in drugo.

Modul Ustvarjalnost je bil res smešen in spodbuden.

Najpomembnejši del usposabljanja

Udeleženci so odgovorili takole:

Všeč mi je bila aplikacija TikTok...

Všeč so mi bili vsi 3 moduli...

Všeč mi je bil internet in njegova varna uporaba je bila zelo pomembna...

Uvodi za iskanje zaposlitve...

Meni so bile delavnice všeč, užival sem zelo ustvarjalni del, tudi opolnomočen – tu je bilo zame veliko stvari novega, prejela sem veliko novih informacij. Všeč mi je bila samopredstavitev pri iskanju zaposlitve...

Družbena omrežja, kot sta FB in TikTok, da se lahko predstavim preko družbenih omrežij...

Da se opišem...

Všeč so mi bile samopredstavitvene aktivnosti in tudi ustvarjanje videov...

Modul ustvarjalnosti je bil super zabaven; čeprav to počnem vsak dan, sem se vseeno naučil nekaj novega.

Ko sem se pogovarjal o svojih ciljih, sem spoznal, da pripadam nekam drugam.

Naučil sem se biti bolj organiziran, ko sem delal na svojih ciljih.

Naučil sem se govoriti o svoji umetnosti in kako jo prodati ljudem.

Želim prikazati več na spletu; lekcije na Instagramu so bile v pomoč.

Razgovor za službo, ker sem se naučil, kako ga upravljati na pravilen način.

Video kurikulum, ker menim, da je res koristen za iskanje zaposlitve.

Motivacija, ker sem razumel, kaj me žene, da dosežem svoje cilje.

Prvi modul (Ustvarjalnost), ker sem lahko izrazil svoja mnenja in razmišljanja.

Prvi modul (Ustvarjalnost), ker sem se dobro počutil.

Prvi modul (Ustvarjalnost), ker sem odkril svoje plati, za katere si nisem mislil, da jih imam.

Kanali za iskanje zaposlitve.

Všeč sta mi bili 2 stvari, predvsem del družbenih omrežij in del ustvarjalnosti, ker bi ju rad nekoliko bolj uporabljal samostojno.

Lekcija o ustvarjanju življenjepisa in razgovorih za službo, pridobila sem nove veščine in praktične trike za uporabo.

Izzivi

Po mnenju tečajnikov so bile najzahtevnejše vaje v 2. modulu, ki so zahtevale introspekcijo in pogovor o sebi. Morali so se naučiti zaupati svojim sodelavcem in spoznati, da smo vsi v varnem prostoru, v katerem lahko delimo svoje izkušnje, nekaterim uporabnikom pa je bilo to čustveno zahtevno, zlasti v času pandemije. Kljub težavam so nekateri uporabniki (na primer v Španiji) našli te vaje kot olajšanje in jim pomagali pri povezovanju. Za nadaljnjo uporabo je treba poudariti, da je vsebino dejavnosti mogoče prilagoditi potrebam vsake skupine.

Odgovori se razlikujejo in so predstavljeni v kratkem kot povzetek:

Govorimo o sebi,

je bil izziv, da spoznajo, kako uporabljati pametni telefon za snemanje / kamero, za samo-predstavitev, digitalna predstavitev se razlikuje od klasične enega ...

Ni pomemben izziv morda nekoliko ko gre za predstavitev samega sebe...

Težko sem povedati nekaj stvari o sebi, a na koncu sem se počutil bolje,

da sem govoril o sebi...

Pogovori včasih

govorijo v skupini, ki je

prevzela svinčnike in čopiče.

Priprave na trg dela

Vsi udeleženci se veselijo, da bodo postali bolj vidni; želijo, da se njihova umetnost vidi in se bodo potrudili, da se bolje prodajajo.

Želim ostati vključen v tovrstne dejavnosti...

Počutim se bolj pripravljen na morebitno samozastopanje pri potencialnem delodajalcu in na uporabo računalnika v te namene...

Počutim se bolj pripravljen za možna zaposlitev po tem, ko sem del tega programa...

Čutim več osebne moči/zmožnosti...

Učinki programa usposabljanja

V tem razdelku je bilo opaženih 20 elementov/izjav glede na vprašalnike za povratne informacije.

	Sploh ne	Malce	DA!!!
Počutim se bolj samozavesten vase		12	27
Mislím, da se lahko soočím s težavnimi situacijami	3	23	13
Odkril sem nove možnosti		22	17
Zdaj sprejemam neuspehe in se iz njih učim	1	24	14
Negativ lahko spremením v pozitivno		19	19
Imel sem nove ideje	1	10	33
Znam izraziti svoje misli		20	19
Poznam svoje prednosti		19	20
Znam se soočiti z neuspehi in se upreti frustracijam.		28	11
Svojo zgodbo lahko povem na pozitíven način		12	27
Imam osebne cilje		15	24
Naučil sem se načinov za obvladovanje stresnih situacij		15	16
Počutim se motiviran za nove stvari (npr. naučiti se novih stvari, začeti delati ...)	1	18	19
Vem kako učinkovito komunicirati na družbenih kanalih		19	20
Znam zgraditi svojo osebno blagovno znamko	1	24	14
Znam upravljati spletne profesionalne profile	3	23	13
Naučil sem se ustvariti video kurikulum		19	20
Naučil sem se soočiti s spletnimi razgovori za zaposlitev	3	22	14

Glede na prejete odgovore na zgoraj omenjene trditve lahko sklepamo, da je večina udeležencev prejela to usposabljanje in celotno izkušnjo pridobivanja novih znanj in veščin iz programa ENABLE Capacity building kot korist in dobro izkušnjo rasti.

Edina vprašanja, ki so prejela odgovore »sploh ne« so se nanašala na samoupravljanje in poklicno blagovno znamko, vendar je število odgovorov zelo nizko, od 1 do 3 osebe od 39 ljudi (2,5 % do 7,9). % udeležencev).

Sklepamo lahko, da je večina udeležencev nadvse uživala v aktivnostih projekta, čeprav so se jim nekatere od njih sprva zdele nekoliko abstraktne. Nekaterim udeležencem bo namen tega modula v celoti razviden šele, ko bomo posneli video življenjepise in prešli na bolj konkretno fazo postajanja vidnosti.

Dodatne pripombe

Poleg tega je večina udeležencev v vseh partnerskih državah izrazila pripravljenost za sodelovanje v novih tovrstnih izobraževalnih dogodkih.

4.3 Rezultati ocenjevanja –trenerjev

Modul Ustvarjalnost

V zvezi z modulom Kreativnost so trenerji na splošno priznali, da so udeleženci izboljšali svoje ustvarjalne sposobnosti in da je modul pomagal udeležencem videti stvari iz novih zornih kotov, da so bolj odprti za nove stvari in uporabijo svojo domišljijo. Eden od trenerjev iz BES posebej poudarja, da se je ustvarjalnost tečajnikov povečala za vsaj 50 % glede na odlične rezultate in kakovost izdelkov, ki so jih realizirali v modulu. Drugi trener je navedel, da se je na splošno krepila ustvarjalnost, vendar subtilno in drugače za vsakega udeleženca, glede na razlike in značaj vsakega posameznika. Modul ustvarjalnosti je bil v pomoč pri izboljšanju sposobnosti stranskega razmišljanja udeležencev, ki je ključnega pomena za vsako učno pot. Modul je bil uporabljen tudi zato, ker je udeležencem omogočil izražanje čustev in občutkov, povezanih z različnimi vrstami veščin in sposobnosti (čustvenih, socialnih, odnosnih itd.).

V okviru modula Ustvarjalnost so udeleženci z uporabo široke palete materialov dobili različne izkušnje oziroma možnosti izražanja (risanje, modeliranje, kolaž, oblikovanje...). Izdelki, ki nastajajo na delavnicah, pričajo o možnosti zelo neposrednega izražanja čustev in misli, ki udeležencem običajno ni dostopna. Pokazalo se je, kako pomembno je dinamiko dela prilagoditi vsakemu udeležencu posebej, njegovim željam (uporaba materialov in izraznih sredstev) ter cilju oziroma končnemu izdelku.

OZARA je poudarila, da so tečajniki pri nekaterih udeležencih med tečajem opazili veliko sposobnost abstraktnega razmišljanja in uporabo prej (udeležencem) neznanih materialov pri ustvarjanju novih stvari s "poliuretansko peno" in predvsem odlično interakcijo med vrstniki, ki imajo občutek ki so pripadali skupini, ko so bili skoraj brez besed in intuitivno sestavljali visečo cvetlično posodo.

Preseganje/premagovanje meja oziroma omejevanje miselnih vzorcev/dojemanja o tem, kako naj bi bilo risanje in likovno ustvarjanje omejeno le na določeno število tehnik in oblik, je bilo za udeležence navdihujoče; dala jim je ustvarjalno voljo, za trenutek so pozabili nase in presegli lastna pričakovanja in mnenja o tem, kaj lahko ustvarijo in izrazijo.

V modulu Kreativnost so trenerji RLMH opazili veliko sposobnost udeležencev, da se prilagajajo zahtevam naših trenerjev in se izražajo pri izbiri materialov pri ustvarjanju svojih del. Trenerjem in udeležencem je uspelo ustvariti odlično vzdušje z veliko interakcijo med vrstniki.

Spoznanje, kako sposobni so premagati meje ali omejene miselne vzorce z risanjem in umetniškim ustvarjanjem, je bilo za udeležence izjemno poučno; Spoznali so, kako lahko z zelo preprostimi, a ustvarjalnimi stvarmi presežejo lastna pričakovanja ter se lahko ustvarjajo in izražajo na veliko širši način, kot so mislili prej.

Trenerji iz partnerskih držav so glede aktivnosti v tem modulu sovpadali v naslednjih sklepih:

- Pomen prilagajanja aktivnosti vsakemu udeležencu posebej, njegovim željam (uporaba materialov in izraznih sredstev), njihovim potrebam in cilju oziroma končnemu izdelku.
- Zagotavlja osnovno predstavo o tem, kaj je lahko umetnost.
- Te iste lekcije so jim pomagale, da so se opustili in se potopili v nove prakse.
- Vsem je skupno, da so se počutili prepričani o lastnem ustvarjalnem potencialu.
- Trenerjem je omogočilo, da so spoznali nove udeležence in jih spodbudili, da se sprostijo in verjamejo svojemu instinktu.
- Ustvarja varno okolje za eksperimentiranje
- . Spodbuja interakcijo med vrstniki in občutek pripadnosti skupini.
- Modul je trenerjem razkril sposobnost abstraktnega razmišljanja pri nekaterih udeležencih.
- Modul je bil za udeležence navdihujoč; dajalo jim je ustvarjalno voljo, za nekaj časa so pozabili na lastne ovire in presegli lastna pričakovanja in mnenja o tem, kaj lahko ustvarijo in izrazijo.

Modul za opolnomočenje

Čeprav je šlo za zahteven modul, predvsem s čustvenega vidika, so bile aktivnosti koristne za opolnomočenje udeležencev.

Vse lekcije modula so bile koristne za opolnomočenje. Udeleženci so se dotaknili pomembnih življenjskih tem in področja osebnega prilagajanja; spoznali lastne vire moči, se naučili uporabljati v resničnih situacijah, se naučili novih strategij obvladovanja stresa, aktivirali, motivirali krepili svojo samopodobo, spoznali svoje slabosti, se učili od njih, ko so nastajali, bolje spoznali drug drugega, lažje komunicirajo znotraj skupine, si zastavijo cilje za prihodnost, upoštevajo svoje zasebno in poklicno življenje ter začnejo aktivno delati na spreminjanju lastnega življenja. Kot zaključek vseh lekcij lahko torej povzamemo, da udeleženci zdaj bolje poznajo sebe in druge, vedo, kaj želijo in so dosegli veliko pri kreptivi samozaupanja.

Vsi trenerji se na splošno strinjajo, da je bil modul opolnomočenja uspešen pri podpori osebne in poklicne rasti udeležencev. Trenerji BES so navedli, da sta nenehna izmenjava in dialog med njimi in s trenerjem pomagala udeležencem, da so se bolj zavedali svojih učnih sposobnosti in veščin. Tečaj je udeležence spodbudil k razmišljanju »izven okvirjev« in k iskanju inovativnih rešitev za probleme ter jih podprl pri soočanju z izzivi na pozitiven način. Tečaj je bil koristen za pomoč udeležencem pri izgradnji njihove »osebne blagovne znamke« in prepoznavanju lastne edinstvenosti. Del o tem, kako izbrati in uresničiti osebne in poklicne cilje, je bil še posebej pomemben, ker je te teme običajno težko pristopiti v praksi in je udeležencem pomagal spoznati svojo samovrednost in različne odločitve, ki jih lahko sprejmejo, da bi dosegli svoj potencial. .

Trenerji OZARA bi na primer želeli izpostaviti lekcijo 5, ki je predstavljala temeljni premik od razmišljanja k dejanju; udeleženci so prišli do pomembnih spoznanj, tako na področju osebnih kot poklicnih ciljev, in načrtali aktivnosti za prihodnost. Vsi cilji, ki so si jih zastavili, so bili v skladu s shemo SMART. Tudi v tem delu izvajanja modula je bilo zelo jasno, kje so, kaj želijo, pridobili so tudi samozavest, voljo in željo, da se premaknejo iz situacije, kjer so zdaj, in naredijo razliko.

Nekatere naloge/lekcije so bile nekoliko prilagojene ciljni skupini, vse izvedene aktivnosti so bile pri uporabnikih dobro sprejete in jih ni bilo treba spreminjati. OZARA je poudarila, da je bilo vzdušje v skupini pozitivno in spodbudno, delili so le tisto, kar so želeli in na območju, kjer so se počutili varne. Presenečenje je bila izpostavljenost posameznikov s težjimi osebnimi težavami, vključno s poslabšanjem duševnega stanja/MHP. V takem primeru smo spodbujali in pomagali celotni skupini, vendar smo prevzeli dodatno skrb/nadzor, da bi posameznikom posebej svetovali/pomagali podrobneje.

Med modulom opolnomočenja so trenerji RLMH ugotovili, da so imeli nekateri udeleženci težave pri izražanju svojih občutkov, ciljev, želja, skrbi in omejitev, ker niso bili vajeni tako razmišljati. Imeli so omejen način izražanja in trenerji so zahtevali veliko truda, da bi jih spodbudili, motivirali in pomagali pri izražanju mehkih čustev.

Nasploh se je ta modul, čeprav je predstavljal nekaj izzivov, izkazal za zelo pozitivno izkušnjo, z dobro pripravljenimi vsebinami, nalogami in poukom, nenehno nadgrajevanjem osebnega dela/osebne rasti, vse do zadnje delavnice, kjer je bilo res opazna sprememba pri udeležencih.

To so skupni sklepi pri izvajanju modula v partnerskih državah.

- Udeleženci so imeli težave pri izražanju svojih občutkov, ciljev, želja, skrbi in omejitev zaradi dejstva, da niso bili vajeni razmišljati v teh parametrih in so imeli omejen način izražanja.
- Za izražanje notranje vsebine je bilo potrebno veliko spodbude, motivacije in podpore trenerjev.

- Udeleženci so napredovali pri izražanju svojih čustev.
- Ta modul je bil dobra priložnost, da so udeleženci bolje spoznali drug drugega in sebe.
- Koristno jih je spodbuditi, da odkrijejo svoje potenciale, prednosti in slabosti.
- Udeleženci so se naučili novih strategij obvladovanja stresa, se aktivirali, motivirali, okrepili samopodobo, lažje komunicirali s skupino, si zastavili cilje za prihodnost, razmislili o svojem zasebnem in poklicnem življenju ter začeli aktivno delati na spreminjanju lastnega življenja.
- Lekcija 5 predstavlja temeljni premik od razmišljanja k dejanju; udeleženci so prišli do pomembnih spoznanj, tako na področju osebnih kot poklicnih ciljev, in načrtali aktivnosti za prihodnost.
- Nekatere naloge/lekcije je treba nekoliko prilagoditi različnim ciljnim skupinam.
- Pri udeležencih je bila res opazna sprememba.

Modul digitalnih veščin

V zvezi z digitalnimi veščinami je bil po mnenju trenerjev to morda najbolj zapleten modul od vseh, odgovori pa so bili med udeleženci različni. Strinjajo se, da sta digitalna ozaveščenost in pismenost dandanes kritični. Na splošno so navedli, da je bila spletna metodologija uporabna za izboljšanje digitalnih veščin udeležencev, predvsem pa jim je modul pomagal pri krmarjenju po področju družbenih medijev in (raziskovalnih) kanalov, čeprav sta bili to dve najtežji temi. Trenerji BES so posebej poudarili, da so video življenjepisi koristni za podporo udeležencem pri prehodu s pisne komunikacije na ustno in se počutijo udobno pred kamero.

Trenerji RLMH so navedli, da so udeleženci pridobili širok spekter znanja, ki ga zdaj lahko uporabljajo in se počutijo varnejše na spletu. Razprava o možnostih, da bi vsak član skupine ustvaril video svoje blagovne znamke, ki bi prikazal vse njihove prednosti, je bila udeležencem zelo privlačna. Začeli so postavljati številna vprašanja, ki kažejo njihova prepričanja o lastni vrednosti kot rezultat prejšnjih dveh modulov.

To so glavne ugotovitve trenerjeve ocene:

- Med udeleženci je veliko razlik pri uporabi družbenih omrežij, nekateri so običajni uporabniki družbenih omrežij (mnogi so imeli račune na Facebooku ali Instagramu), medtem ko so drugi imeli so jih prvič uporabili.
- Udeleženci so pridobili širok spekter znanja, ki ga zdaj lahko uporabljajo in se počutijo varnejše na spletu.
- Usposabljanje je nadgradilo njihove digitalne kompetence. Ustvarijo lahko nove profile, jih ustrezno nadgradijo in vnesejo podatke, ki so potrebni in primerni za določeno družbeno omrežje.

- Za izdelavo video življenjepisa in tudi za ustvarjanje računov na družbenih omrežjih je bilo v veliko pomoč, da so udeleženci že zaključili z dvema prejšnjima moduloma in se počutili bolj samozavestno.

5. Glasovi ENABLE

Ta razdelek zbira kratke zgodbe in vtise udeležencev programa za krepitev zmogljivosti ENABLE ter trenerjev in moderatorjev, ki so izvedli dejavnost. Predstavlja izzive, s katerimi se soočajo udeleženci, pa tudi, kako jim jih je uspelo premagati in spremembe, ki jih je prineslo sodelovanje v programu.

5.1 Belgija

Trenerji:

- Oblikovanje modula Ustvarjalnost je bil za naše učiteljsko osebje zanimiv izziv, saj modul v določeni meri ustreza temu, kar počnemo na naši delavnici vsak dan. Zato smo morali najti način za ustvarjanje dejavnosti, ki delo umetnika strnejo v peščico korakov, pri tem pa poskrbimo, da naše aktivnosti ostanejo zanimive za udeležence, s katerimi delamo vsak dan.

Na nek način nam je ta proces oblikovanja pomagal, da smo bolje izrazili poslanstvo našega združenja: usposabljanje mladih umetnikov in njihovo opolnomočenje, da si upajo narediti kariero v umetnosti.

Številne začetne dejavnosti so bile v pomoč tudi našim izkušenejšim umetnikom, ki so bili bolj verjetno zataknjeni na stari poti; vaje so nam vsem pomagale do novega pogleda na naše delo. Modul Kreativnost bo služil kot pospešen tečaj Indigo za nove udeležence.

Drugi moduli so bili za naše učitelje bolj zahtevni; vendar nam je spraševanje v ozadju modula IKT in priprava na srečanje z delodajalci pomagala tudi pri redefiniranju našega dela: kako lahko pomagamo našim udeležencem, da ne bodo samo čez dan zaposleni z risanjem, ampak jim omogočimo daljše terminsko vizijo njihove poklicne poti?

Na nek način nam je to usposabljanje pomagalo, da smo končno in odločno preseгли poklic k dejanskim izpolnjevanjem zaposlitvenih možnosti

Pripravniki:

- Projekt ENABLE mi je pomagal ugotoviti, kaj si želim v življenju. Izkazalo se je, da želim delati v sektorju oskrbe. Zdaj moram samo ugotoviti, kako priti tja.

- Dejavnosti so bile zabavne. Naučil sem se veliko o sebi in sem zelo samozavesten o svojih sposobnostih. Bolj se zavedam svojih prednosti in bolj pošten glede svojih slabosti; to mi omogoča, da imam bolj realistične cilje zase. Postalo je bolj jasno, kaj pravzaprav počnem tukaj; Želim delati kot umetnik, kar pomeni, da se moram naučiti predstaviti sebe in svoje delo. To pomeni, da se moram zavzeti in dosledno delati. Na tem treningu sem se tudi naučil, kako se malce odreči nadzoru; preizkusili smo nekaj smešnih tehnik, jaz pa sem risal z zaprtimi očmi, tudi z nogami. To je zame novo.

5.2 Italija:

Trenerji:

- Tečaj usposabljanja je bil koristen za podporo udeležencem pri razvoju novih veščin. Mislim, da je bil tečaj strukturiran tako, da je omogočal stalno izmenjavo med udeleženci in trenerji, praktične vaje pa so jim resnično pomagale pri samoodkrivanju svojih sposobnosti in pri eksperimentiranju na »praktičen« način na temah, ki se nanašajo na njihovo osebno in poklicno rast. Posebej pomembna sta bila prva dva modula (Ustvarjalnost in opolnomočenje), saj sta udeležencem omogočila krepitev transverzalnih veščin, zadnji modul (Digitalne spretnosti) pa je bil po mojem mnenju najbolj zapleten. Lepo je bilo opaziti, da so udeleženci zelo sodelovali in si v primeru težav res prizadevali pomagati in spodbujati drug drugega.

Med komentarji, ki so me najbolj ganili, bi rad navedel: "Ali sem te premaknil?" "Tukaj sem, da me izzovejo!"

- Mislim, da je bil program usposabljanja koristen predvsem za razvoj ustvarjalnih veščin, na splošno ne nujnih »umetniških«. Vsekakor je uporaba umetniških materialov (za nekatere nenavadna) omogočila udeležencem soočenje z majhnimi problemi, v nekaterih primerih resničnimi izzivi, ki so zahtevali eksperimentiranje ustvarjalnih procesov in stransko razmišljanje za iskanje inovativnih rešitev. Poleg tega je modul omogočil, da sem izpostavil celotno paleto čustev in občutkov, povezanih z izboljšanjem različnih vrst veščin in inteligence (čustvene, socialne, relacijske itd.)

Komentarji, ki so me še posebej ganili: »Imel sem izkušnjo kolektivne ustvarjalnosti", "Iz ideje se rodi misel in misel ustvari resničnost", "Spomnil sem se svojega očeta, ki je bil bronasti kipar in je slikal slike na juto", "Vsi smo enaki, a hkrati različni!" .

Pripravniki:

-Izkušnja je bila koristna za motivacijo, ker zdaj bolje razumem, kaj me žene k doseganju mojih ciljev. Čeprav je bilo včasih zahtevno in mi je bilo še posebej težko preživeti toliko časa pred računalnikom, ker so se moje oči utrudile, sem vesela, da sem sodelovala, ker sem bolj prepričana vase in odkrila več možnosti.

- Všeč so mi bile umetniške dejavnosti, ker sem se počutil udobno in sproščeno. Včasih je bilo težko, ker mi je bilo nekoliko težko ves čas obdržati osredotočenost, saj tega nisem preveč vajena, a zdaj se počutim veliko bolj pripravljeno na iskanje službe, saj bolje poznam svoje prednosti.

- Čeprav mi je bilo včasih težko osredotočiti se na tečaj digitalnih veščin, ker je bil najmanj praktičen, zelo rad ustvarjam svoj video življenjepisa in vesel sem, da sem se udeležil tega potovanja, ker se ne samo počutim bolj pripravljen delati, vendar mi je omogočilo, da sem spoznal nove prijatelje in veliko dobrih ljudi!

5.3 Slovenija

Trenerji:

- Znotraj vsega, kar smo med ustvarjanjem doživeli in ugotovili, lahko citiram nemškega slikarja, nadrealista Paula Kleeja, ki pravi: *"Naše utripajoče srce nas žene do samih temeljev. Kaj potem zraste iz tega pogon, je treba vzeti resno, če se brez ostankov poveže z ustreznimi umetniškimi sredstvi. Takrat te nenavadne stvari postanejo realizacija umetnosti, ki razširjajo življenje bolj, kot običajno vidimo, saj ne pokažejo bolj ali manj temperamentno le tisto, kar smo videli, vendar naredijo tudi tisto, kar na skrivaj opazujemo."*

-Vse lekcije modula so bile koristne za opolnomočenje. Dotaknili smo se pomembnih življenjskih tem in področja osebnega prilagajanja; udeleženci so spoznali lastne vire moči, se naučili uporabljati v resničnih situacijah, se naučili novih strategij obvladovanja stresa, aktivirali, motivirali, krepili samopodobo, spoznali svoje slabosti, se učili od njih, ko so nastajali, spoznali vsakega druge boljše, lažje komunicirajo s skupino, si zastavijo cilje za prihodnost, razmislijo o svojem zasebnem in poklicnem življenju ter začnejo aktivno delati na spreminjanju lastnega življenja. Ob zaključku vseh učnih ur lahko torej povzamemo, da udeleženci zdaj poznajo sebe in druge, vedo, kaj hočejo, in so dosegli veliko pri krepitvi lastne moči.

Pripravniki:

-Uporabljati pametni telefon za snemanje/kamero in za samopredstavitev je bilo zahtevno, ker je digitalna reprezentacija drugačna od klasične, zdaj pa se počutim bolj pripravljeno na morebitno samozastopanje potencialnemu delodajalcu in uporabljati računalnik za te namene.

-Nisem vedel, da me drugi mislijo kot tako lepe stvari.

-Presenečen sem, da me skupina tako sprejema

. -Iz pravljič se lahko veliko naučiš o svetu.

- Če želiš pri sebi nekaj spremeniti, moraš vstati s stola in začeti delovati takoj.

5.4 Španija

Trenerji

- Program usposabljanja je zelo popoln in se mi zdi inovativen. Začeni z razbijanjem idej predsodkov s treningom divergentnega razmišljanja, nato podpiranjem gradnje samozavesti in konča s praktičnimi orodji za pridobitev zaposlitve... Mislim, da je metodologija uporabna, nova in zelo primerna za naše uporabnike, preprosto so »leteli« iz ene seje v drugo.
- Program se mi zdi zelo primeren za našo ciljno skupino, ki se pogosto dolgočasi, izgubi zanimanje ali motivacijo za spremljanje usposabljanja. Ta, vključno s tako različnimi dejavnostmi, je bila zanje res spodbudna.

Pripravniki

- Zelo sem užival, rad bi se udeležil še kakšnega podobnega treninga.
- Naučil sem se veliko o sebi in kako predstaviti svoje prednosti.
- Na nekaterih sejah sem se počutil nerodno, na začetku, ko smo se morali pogovarjati o sebi in motivacijah ... a na koncu sem se počutil zelo udobno in zdaj sem veliko bolj samozavesten vase .
- Na tem usposabljanju smo izvajali veliko različnih aktivnosti, slikanje, lutke, delo z računalnikom, razmišljanje o naših ciljih.... Zaradi tega mi je bilo všeč.

5.5 Romunija

Trenerji:

-Vzdušje v skupini je bilo pozitivno in spodbudno, delili so le tisto, kar so želeli, in na območju, kjer so se počutili varno. Tako so bile interakcije spodbudne, pozitivne in prijazne. Izpostavljenost posameznikov s težjim zdravstvenim stanjem, vključno s poslabšanjem/omejevanjem duševnega stanja/MHP, je bila izziv, vendar je celotno skupino spodbujala in pomagala trenerska ekipa, pa tudi njihovi vrstniki, ki so bili močno oporo. in je veliko štel pri dobrem upravljanju situacije.

- Bila je dobra izkušnja zaradi dobro pripravljenih vsebin, nalog in pouka, bila je tudi zelo dobra in inovativna izkušnja za vse udeležence.

Pripravniki:

Povratne informacije udeležencev so pokazale, da cenijo sodelovanje v tej priložnosti in so izrazile pripravljenost, da jo ponovijo tudi v prihodnje:

-Želim si več tovrstnih delavnic, kdaj bomo lahko nadaljevali?

-Pomembno mi bo, da bo takšnih delavnic še več, saj je bilo zanimivo in želim si jih še več v tem letu.

- To je bila nova izkušnja, ki je bila pozitivna in bi jo radi ponovili.

6. Metodologija video življenjepisa

6.1 Zakaj video življenjepis?

Video življenjepisi so orodja, ki se uporabljajo predvsem v sektorju IT/spletnega dela, kjer imajo tehnologije še posebej pomembno vlogo. Pogoste so tudi na umetniških/uprizoritvenih področjih, kjer lahko izražanje in ustvarjalnost resnično vplivata na delo. Video življenjepisi lahko naredijo razliko in pozitivno presojo zaposlovalca. Video življenjepis se uporablja za vzbujanje zanimanja, radovednosti, želje po pregledu ali osebnem stiku.

Glavne prednosti, ki izhajajo iz izdelave video življenjepisa, daje možnost izstopa iz anonimnosti bolj tradicionalno napisanega življenjepisa. Video posnetki pa omogočajo osebnost, da se pojavi in pokaže lastno držo, samozavedanje in komunikacijske veščine ter več tehničnih ali jezikovnih sposobnosti, odvisno od specifične delovne zahteve.

Video življenjepis je lahko tudi orodje za samoanalizo in samoocenjevanje: če se vidiš vnaprej, ti pomaga preveriti pomanjkljivosti v načinu, kako se predstaviš navzven, da bi bil bolj pripravljen na resničen, osebni razgovor, kar je ključnega pomena za našo specifično ciljno skupino.

V našem primeru smo izbrali ta format (ki ga integrira tudi tradicionalni format življenjepisa) kot orodje, s katerim se naši udeleženci izražajo, udeleženi digitalne veščine, pridobljene na usposabljanju pilotiranja, ter okrepili svoje socialne in komunikacijske veščine. Video življenjepis zato v okviru projekta ENABLE ni bil le orodje za samopromocijo in iskanje zaposlitve, temveč tudi orodje za samoocenjevanje in konkreten rezultat usposabljanja, ki so se ga udeležili.

6.2 Orodja in priprava

Glede na situacijo pandemije so bili v nekaterih primerih video življenjepisi posneti prek spletnega klica.

Za izvedbo video življenjepisov so operaterji skupaj z udeleženci najprej ustvarili pripravljalni trenutek, v katerem so uredili informacije, ki se izražajo v videu in dikciji.

Po prvem pripravljalnem trenutku z ustvarjalci videa je bil posnet prvi test z izklopljenimi kamerami, nato pa pravi "v živo". Vsak udeleženec se je lahko svobodno odločil, kako bo »sestavil« svoj video življenjepis in kako ustvarjalni bi bil. Glede na to pa so vsi video življenjepisi delili skupno strukturo: začeni s osebno predstavitevjo udeležencev, navedbo njihovega imena in priimka, nato pa prehajajo do izpostavljanja najpomembnejših elementov njihovih osebnih in poklicnih zgodb, vključno s poklicnimi izkušnjami, izobrazbenimi kvalifikacijami, znanja, spretnosti in interesi, ki so najpomembnejši za vrsto predlagane aplikacije.

Interakcija z udeleženci je bila osredotočena na potrebo po realizaciji jasnih smernic in ponavljanja, da bi se izognili nesporazumom in ustvarili nemoten kakovosten produkt. Tako kot pri intervjuju je treba tudi pri snemanju video življenjepisa imeti v mislih, kaj želi sporočiti s svojo prisotnostjo, pri čemer je treba biti pozoren na govorico telesa in ton glasu: ti predstavljajo za naše udeležence vse izzive. Glede na njihovo specifično invalidnost so se zato morali vnaprej dobro pripraviti na izražanje pred kamero, zato se proces priprav ni osredotočal zgolj na prepoznavanje njihovih prednosti, preteklih izkušenj in želja, temveč tudi na gradnjo njihovih izraznih kompetence in socialne veščine, potrebne za snemanje videa.

Za kakovosten video je dovolj kamera (ali spletna kamera) skupaj z računalnikom s programom za urejanje. Uporabljena orodja so bila na voljo na spletu za video klic. Partnerji so uporabljali različna orodja za samo urejanje videa, kot so Webex, DaVinci Resolve, CyberLink PowerDirector®. Nasvet je, da snemate v prostoru brez hrupa v ozadju, z nevtralnimi naborom, ki ne moti rekrutorja.

Temeljna zahteva je, da je video življenjepis čim krajši in jedrnat, hkrati pa prikazuje vse pomembne informacije in lastnosti kandidata. Dober video življenjepis običajno traja nekaj minut.

6.3 Povezava do video življenjepisov

Vsi video življenjepisi so vidni na namenskem kanalu na Youtube kanalu ENABLE.

https://www.youtube.com/channel/UCZYB2iCzK6pD9U_1yWNSMPw/playlists

6.4 Povratne informacije

Nekateri udeleženci so se pred kamero težko izražali naravno. Proces snemanja je predstavljal izziv tako za udeležence kot za trenerje, saj lahko zahteva čas in pripravo. Vendar pa so trenerji poudarili, da je vaja omogočila ustvarjanje sinergije, ki je prinesla dobre rezultate. Trenerji so tudi poudarili, da je videoposnetek življenjepisa predvsem predstavljal način emancipacije in opolnomočenja udeležencev: zahteva, da se dejansko pokažeš in daš zraven, kar je lahko zahtevna naloga za vse, ne samo za invalide. .

7. Pridobljena spoznanja in priporočila

Projekt ENABLE je bil izziv tako za njegove partnerje kot za udeležence. Z izvajanjem različnih dejavnosti, predstavljenih v zgornjih razdelkih, je mogoče identificirati nekaj lekcij in priporočil, ki bi lahko bila koristna za tiste organizacije, ki so pripravljene uporabiti metode in prakse usposabljanja ENABLE za delo z invalidnimi osebami. Najpomembnejše so podrobno opisane spodaj:

- Negujte skupinsko komunikacijo: da bi imeli učinkovitejše usposabljanje in spodbujali sodelovanje, partnerji ENABLE priporočajo vključitev ogrevalne dejavnosti za izboljšanje skupinskega občutka in komunikacije ter za olajšanje sodelovanja v skupinskih dejavnostih.
- Opolnomočite in pripravite trenerje: da bi imeli trenerje, ki se zavedajo ciljne skupine, je priporočljivo najeti strokovnjake, ki so že delali z izkušnjami ali znanjem o vprašanih duševnega zdravja, ali zagotoviti trdno znanje trenerjem, ki še niso imeli izkušenj pred delom s ciljno skupino.
- Pred in po vsaki lekciji z udeleženci razpravljajte in debatirajte o temi učne enote ter jim tako omogočite, da izrazijo svoja stališča.
- Prihranite čas pri pripravi digitalnega modula, za organizacijo praktičnih vaj.
- Predlaganega časovnega razporeda ne obravnavajte kot fiksni čas. Morda boste potrebovali več časa za nekatere posebne module, odvisno od izkušenj trenerja in ciljne skupine.

Nazadnje je en trener predlagal uvedbo posebnih razdelkov, da bi bolj izmerili, kaj so udeleženci sposobni uporabiti v praksi, glede na to, kar so se naučili, drugi trenerji pa so predlagali ponovitev usposabljanja, vendar tokrat usmerjeno tudi na zaposlene v podjetjih, ki sprejemajo invalide v svojem delovnem prostoru.